

Spørsmål

En bra måte å hjelpe andre mennesker å reflektere over et emne er å stille spørsmål til dem. Om vi blir stilt et bra spørsmål blir det lettere å samle informasjon, vurdere våre nåværende ideer og lage nye.

Å stille spørsmål som er spesielt tenkt til å stimulere andres læring kalles *Sokratiske spørsmål*, etter Sokrates i det antikke Hellas.

Sokratiske spørsmål krever at du lytter mye og nøye på den andre. Det hjelper deg å bedømme deres behov og å formulere dine spørsmål på en hjelpsom, konstruktiv og forhåpentligvis ikke konfronterende måte.

Her er noen eksempler på denne typen spørsmål:

Klargjørende spørsmål

- Hva mener du når du sier _____?
- Hva er hovedpoenget ditt?
- Hvordan kobler du _____ til _____?
- Kan du formulere det på en annen måte?
- La meg se om jeg har forstått deg riktig; mener du at _____ eller _____?
- Hvordan kobler du dette til vår diskusjon?
- Nina, kan du summere i egne ord det Tom sa? ...Tom, er det dette du mente?
- Kan du gi meg et eksempel?
- Er _____ et godt eksempel på det?

Spørsmål som tester antagelser

- Hva er det du antar her?
- Hva er det Nina antar?
- Hva skulle vi anta i stedet?
- Det virker som om du antar at _____. Har jeg forstått deg riktig?
- Hele resonnementet ditt bygger på tanken at _____. Hvorfor begrunner du resonnementet ditt på _____ i stedet for _____?
- Det virker som om du går ut fra at _____. Hvordan forsvarer du at du tar det for gitt?
- Er det alltid slik? Hvorfor tror du denne antagelsen gjelder her?
- Hvorfor skulle man gå ut fra det?

Spørsmål som tester årsak og bevis

- Kan du forklare dine begrunnelser til oss?
- Hvordan gjelder dette i dette tilfellet?
- Fins det noen grunn til å tvile på dette beviset?
- Hvem kan vite om dette er sant?
- Hva ville du sagt til noen som sa at _____?
- Kan noen andre gi bevis som støtter den oppfattingen?
- Hvordan har du resonnert for å komme til den konklusjonen?

- Hvordan kan vi finne ut om dette er sant?

Spørsmål om synspunkt og perspektiv

- Hva vil du si med det?
- Når du sier _____, vil du med det si at _____?
- Men, om det skulle skje, hva ellers vil da skje? Hvorfor?
- Hvilken effekt vil det få?
- Vil det nødvendigvis skje eller bare muligens?
- Hva slags alternativer fins?
- Hvis _____ og _____ er tilfellet, hva vil kanskje også være tilfelle da?
- Hvis vi sier at _____ er etisk, hva med _____?

Spørsmål som tester implikasjoner og konsekvenser

- Hvordan kan vi finne det ut?
- Hva antar dette spørsmålet?
- Ville _____ stilt dette spørsmålet på en annen måte?
- Hvordan kan noen finne ut av dette spørsmålet?
- Kan vi finne ut av dette spørsmålet i det hele tatt?
- Er dette spørsmålet tydelig? Forstår vi det?
- Er dette spørsmålet lett eller vanskelig å svare på? Hvorfor?
- Er vi alle enige i dette spørsmålet?
- Hvilke andre spørsmål må vi svare på først før vi kan besvare dette?
- Hvordan ville _____ beskrive emnet?
- Hvorfor er dette emnet viktig?
- Er dette det viktigste spørsmålet, eller ligger det et viktigere spørsmål bak?
- Kan du se hvordan dette kanskje kan relateres til _____?

Spørsmålene er inspirert av Paul, R. (1993). Critical Thinking: How To Prepare Students for a Rapidly Changing World: Foundation for Critical Thinking, Santa Rosa, CA.